

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Migrace v malé obci. Historie dostředivých a odstředivých sil migrace obyvatel a jejich dopad na vývoj obce v letech 1989–2019: případová studie Jirny

Autor práce: **Bc. Michaela Hloušková**

Diplomová práce se zabývá obcí Jirny ležící v zázemí Prahy a zejména tím, jak tuto obec ovlivnily suburbanizační procesy. Práce si stanovuje velmi obecné cíle. Při zpracování autorka použila několik výzkumných metod. Celková zjištění získaná různými metodami však jen velmi málo jakkoli interpretuje a nijak nediskutuje s již získanými poznatky jiných prací věnujících se suburbanizaci v zázemí velkých měst, kterých je poměrně velké množství volně dostupných na internetu (práce Ouředníčka, Špačkové, Sýkory, Temelové, Souhrnná výzkumná zpráva Zhodnocení dopadů suburbanizačních procesů na české obce a mnoho diplomových prací na toto téma dostupných třeba na webové stránce suburbanizace.cz a další). Celkově na mě diplomová práce působí mnohem více jako esej nebo úvaha nad obcí a jejím vývojem než jako vědecká práce. Navíc tato úvaha je do značné míry ovlivněna hodnotícími soudy autorky, která z obce pochází. Autorka sebrala velké množství materiálu a informací o obci, avšak z velké části se jedná pouze o popis těchto materiálů a ne o jejich jakékoli zpracování nebo i vysvětlení, co ji ke sběru tohoto materiálu vedlo a na co sebraný materiál poukazuje. Práce je členěna do množství kapitol a podkapitol, které vždy končí velmi krátkým shrnutím (na několik řádek) bez jakékoli interpretace či diskuse s teorií nebo získanými poznatky. V závěru práce se autorka alespoň částečně zamýšlí nad obecnými poznatky, které diskutuje s literaturou, avšak pouze s jedním nebo dvěma zdroji, z nichž jeden se orientuje zejména na venkov.

Teoretická část práce se velmi obecně věnuje urbanizaci a suburbanizaci, dokonce i amenitní migraci, což však nesouvisí s obcí Jirny, dále pak krátce kvalitě života. Kromě hlavních definic autorka čerpá takřka výhradně z české literatury, ačkoli suburbanizační procesy byly popsány a jsou zkoumány takřka na celém světě. Autorka též velmi často čerpá pouze z jednoho zdroje. Např. venkovu a jeho dělení se věnovali vedle Perlína i jiní autoři, kteří obce v zázemí měst definují jako specifické, co se týče vývoje a jejich rozvoje (viz. Vobecká 2009 – vymezení obcí na základě dojížděky nebo Bernard a kol. 2011, Klufová 2015) a suburbanizačním procesům mnoho dalších autorů. Chybí zde jakákoli reflexe vývoje suburbanizačních dopadů, neboť některým počátečním chybám spojeným se suburbanizací v 90. letech a na začátku 21. století se obce v současné době snaží předcházet jako např. větší péče o veřejný prostor a občanskou vybavenost. Teoretická část věnující se kvalitě života se příliš nevztahuje k hodnocení kvality života v obci, i této problematice již bylo věnováno velké množství prací. Jako podstatné mi připadá zejména to, že analytická část práce je členěna na základě jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje, tedy environmentálního, ekonomického, socio-politického a lidského, avšak o udržitelném rozvoji a konkrétně tomto členění není v teoretické části nic uvedeno, ani proč jej autorka použila jako základ pro empirickou část.

Metodologie je poměrně dobře popsána. Podstatným zdrojem informací jsou vedle sběru dat hloubkové rozhovory. Je jasné, že vzhledem k pandemické situaci byl velmi ztížen jakýkoli sběr dat a provádění rozhovorů vůbec, i tak mi však v práci chybí jakákoli zmínka o charakteru a zejména nasycenosti vzorku. Není jasné, jak probíhal výběr respondentů a jaké je zastoupení určitých skupin např. ve vztahu novousedlíci/starousedlíci, což je téma, které se v práci řeší a má vliv na postoje k některým tématům. Autorka často cituje respondenty, aniž by jejich výroky jakkoli interpretovala.

Bylo by též vhodné u respondentů uvádět alespoň v případě veřejných činitelů funkci (starosta/místostarostka) a u jiných nějakou identifikaci např. mladý muž, starousedlík ... apod.

Část věnující se demografickému vývoji obci je založena na analýze dat ČSÚ, někdy uvádí i jiný zdroj. Některé části by však bylo možné lépe rozvést a podložit vhodnými daty. Usuzovat, že do obce přicházejí zejména mladí lidé, kteří zde chtějí zakládat rodiny, z údajů o průměrném věku a citacích respondentů, je nedostatečné. Ze statistik lze zjistit počty lidí v různých věkových skupinách. Minimálně od roku 2016 to lze zjistit z veřejné databáze na internetu. Co se týče jednotlivých témat jako územní plán, bytová zástavba, zvýšená doprava, vždy je o tomto tématu referováno pouze z jednoho pohledu zpravidla pohledu radnice, prezentovaného buď na internetových stránkách nebo v Jirenském zpravodaji. Analýze chybí pohledy z jiných stran. V části socio-politické mi chybí jakékoli informace o volbách, jako např. o účasti ve volbách, názorové polarizaci v obci vzhledem k nové výstavbě, což je pro vývoj v suburbánní obci podstatné nebo o zapojení novousedlíků do volebního boje. Mnohdy některé pasáže působí jako obhajoba vedení obce a ne jako nestranné pozorování.

Zajímavé je téma vztahu starousedlíků a novousedlíků v obci na příkladu řešení dvou problémů v obci. Této části by prospělo větší náhled ze strany novousedlíků. Tématu vztahu těchto dvou skupin se věnovaly i jiné práce, které zde však nejsou vůbec nijak zmíněné. Autorka dokonce mluví o příkladech separace v suburbánních obcích, avšak bez jakéhokoli odkazu, či příkladu.

Celkově je práce velice široce pojatá na úkor toho si z každého pilíře vybrat jedno podstatné téma úzce související se suburbanizačními procesy, které podrobněji a vyváženě zpracovat. Takto by se autorka výhnula i částem, kterým jak sama poznamenává, moc nerozumí a bylo pro ni obtížné je zpracovat. V environmentální části je takovým nosným tématem zábor zemědělské půdy kvůli výstavbě hal, avšak jsou zde některé jevy pouze zmíněny bez interpretace. V části zpracovávající lidský pilíř pracuje autorka s kvalitou života v obci. Z 6 předložených domén si vybírá bez vysvětlení pouze 2, kdy posuzuje takřka výhradně objektivní faktory a jen velmi málo spokojenost s životem v obci (navíc na příkladu 7 respondentů). V době pandemie bylo obtížné sehnat výpovědi více respondentů, tato omezení vzorku by však měla autorka uvádět v případě jakýchkoli závěrů založených na malém a, jak se zdá, nevyváženém vzorku respondentů.

V práci poměrně často autorka cituje názor, že se nově příchozí nehlásí k trvalému pobytu v obci. Z čeho tak vychází? Pokud je to názor starosty nebo někoho jiného, je třeba uvést zdroj anebo se opřít o data např. ze školy, pokud nějaká existují. Zajímavé by bylo odhadnout, kolik takových lidí je. Práce obsahuje i některé věcné chyby jako např. tvrzení o nižších příjmech z daně z nemovitosti pro obec, pokud se zde obyvatelé nehlásí k trvalému pobytu. Daň z nemovitosti je místně příslušná a obec je jejím příjemcem od všech majitelů nemovitosti v obci, i když ti zde nejsou hlášeni. To, že se obyvatelé nehlásí k pobytu v obci, ovlivní jiné příjmy obce založené na počtu obyvatel obce. Též výkyvy v příjmech jsou z velké části způsobeny celkovými změnami v pravidlech rozpočtového určení daní.

Co se týče formální stránky, je diplomová práce velmi rozsáhlá s velkým množstvím příloh a až zbytečně podrobnou literaturou např. s odkazem na každé číslo Jirenského zpravodaje. Práce je bez gramatických chyb, víceméně bez překlepů a poměrně jasně členěná. Zdroje, které byly v práci použity, jsou řádně citovány.

Závěr:

Autorka v diplomové práci představila velké množství podkladů o studované obci, kterým však chybí hlubší interpretace a mnohdy ani není jasné, k čemu sesbíraný materiál měl sloužit. Celkově by práci prospělo užší zaměření na konkrétnější aspekt suburbanizačního procesu v obci a jeho zpracování, a to v diskusi s dalšími pracemi na podobné téma. Celkově na mě diplomová práce působí mnohem více

jako esej nebo úvaha nad obcí a jejím vývojem než jako vědecká práce. Práci shledávám na hranici předložení k obhajobě. Bodové hodnocení 4-5 bodů.

V Praze dne 6.6.2021

RNDr. Mgr. Renáta Mikešová Ph.D.

